

СТ А Н О В И Щ Е

от доцент доктор **Вася Любенов Василев**,
Военна академия „Г. С. Раковски“,
Регистър за научната дейност в Република България - № 93697
<https://cris.nacid.bg/public/scientist-preview/69896>,
Регистър за академични длъжности и дисертации в НАЦИД - № 69896
<https://ras.nacid.bg/dissertation-preview/69896>,
ORCID 0000-0002-1772-4692,
област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“,
професионално направление 9.1. „Национална сигурност“,
научна специалност 05.12.02.
„Военнополитически проблеми на сигурността“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „**доктор**“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност „*Политология*“.

Автор на дисертационния труд: *Мирела Влагова Владимирова-Димитрова*

Тема на дисертационния труд: *„Концепцията Сръбски свят - политико-идеологически рефлекс в Западните Балкани (на примера на Босна и Херцеговина и Черна гора)“*

Основание за представяне на становището: *участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно заповед № 1829/25.06.2025 г. на ректора на УНСС.*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Политология“, факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност „Политология“, съгласно заповед на ректора на УНСС

№ 986/12.04.2022 г. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 22.03.2022 - 22.03.2025 г.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният за становище дисертационен труд е оформен в увод, три глави, заключение, списък със съкращения, списък с таблици и фигури, използвана и цитирана литература и приложения, общо в обем от 311 страници. Основният текст е разработен на 240 страници, в това число 5 таблици и 1 фигура.

Концепцията „Сръбски свят“ е сравнително нова идеологическа рамка, която добива популярност след 2020 г., и е популяризирана предимно от сръбски националистически и патриотични кръгове. Тя се използва като политически инструмент за обединение на сръбската диаспора, най-вече в Западните Балкани, за защита на сръбските интереси и оказване на културно-политическо влияние.

В Босна и Херцеговина, особено сред бошнаците и хърватите, концепцията се възприема като заплаха за стабилността на страната, тъй като се свързва с сепаратистките амбиции на ентитетът Република Сръбска. В Черна гора, където има значителна сръбска общност, идеята предизвиква политически напрежения между прозападни и просръбски сили. В Косово тя се интерпретира като опит за подкопаване на косовския суверенитет.

За реализирането ѝ Сърбия използва икономически инструменти (инвестиции, помощи) за подкрепа на сръбските общности в региона. Ключова роля в популяризирането на идеята играят културните и църковни институции, основно Сръбската православна църква.

ЕС гледа с подозрение на всякакви прояви на „Сръбски свят“ като възможна заплаха за стабилността на Западните Балкани и разглежда концепцията като пречка за европейската интеграция на Сърбия и региона.

Концепцията „Сръбски свят“ остава **актуална** и е главен фактор в сръбската външна политика и националистическа пропаганда. Тя е не само средство за обединение, но и източник на напрежение в мултиетническите държави на Балканите. Въпреки че не е толкова агресивна като „Руския свят“, „Сръбски свят“ създава предизвикателства за регионалната стабилност и евроатлантическата интеграция на Западните Балкани.

Целта и произтичащите от изследването **задачи** са формулирани точно, ясно и са целесъобразни и реализуеми. **Допусканията** и **ограниченията** са коректни и не влияят на качеството на разработката.

Обектът, предметът, основната теза и **изследователските хипотези** са конкретно дефинирани, предполагат логика на изложението и целенасочен научен подход за верификация на резултатите.

В дисертационния труд се използва смесена методология, включваща **методи** от различни научни области, позволяващи постигането на последователност на резултатите и практическа приложимост.

Докторантът е проучил и използвал **215 научни литературни източника** на български, сръбски, руски и английски езици. Това показва, че изследването е извършено с широк поглед върху състоянието на проблема.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Внимателното запознаване с дисертационния труд на Мирела Владимирова-Димитрова ми дава основание за следните оценки:

- изследването е: посветено на актуален и значим за теорията и практиката проблем; осъществено е на добро теоретично равнище; представлява самостоятелен авторски продукт; отговаря на приетите стандарти за дисертационен труд;

- използвани са разнообразни теоретични и емпирични подходи и **методи**: исторически подход; дълбочинни интервюта; структурно-функционален, контент и сравнителен анализ. Цялостното научно усилие на докторанта е резултат и на използване възможностите на класическите изследователски методи: качествени анализ и синтез на научна информация, индукция и дедукция на фактологични данни;

- поставената **цел** - да се анализират идеологическите и политическите рефлексии на концепцията „Сръбски свят“ - е постигната успешно;

- изследователските **задачи** на дисертационното изследване са формулирани адекватно и решени в хода на научния труд.

В този смисъл приемам получените научно-теоретични и практико-приложни резултати за достатъчно значими като признавам тяхната степен на новост в посока към обогатяване на знанията в предметната област. Една част от резултатите притежават също така висока практическа приложимост.

Съгласен съм с получените научни резултати, които оценявам като плод на авторския труд на докторанта и считам, че те са достатъчни за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

С разработването на дисертационния труд докторантът претендира за постигане на научно-теоретични и практико-приложни приноси, които приемам по начина на тяхното формулиране. Моето становище е, че те напълно отговарят на научните усилия на дисертанта. Научно-

теоретичните приноси допринасят за разширяване на обема на знанието в полето на извършените изследвания и в тематичната област на дисертацията. Практико-приложните разширяват реализирането на специфичното знание в практиката на различни групи потребители. Ефектът им е повече от очевиден и достойнство на труда е, че това се дължи на усилията на автора.

Бих искал да добавя, че, поради интердисциплинарният си характер, изследването разширява знанията и в още няколко познавателни области на науката. Това са областта на „Сигурността и отбраната“ с ясен акцент върху военнополитическите ѝ аспекти и теорията на външната политика, обогатявайки представите за военнополитическия инструментариум по реализиране целите на сръбската външна политика. Не по-маловажен е приносът на дисертацията по изградения в нея модел (парадигма), с помощта на който може да бъде изследвана зараждането, развитието, рефлексията и прочие на всяка концепция, визия, стратегия или доктрина.

По своята същност и съдържание представените от докторанта приноси имат своя уникален характер и се характеризират с достатъчна степен на достоверност.

Приемам приносната част на дисертационния труд като отговаряща на изискванията за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представени са три публикации по темата на дисертационното изследване, като в тях дисертантът е самостоятелен автор. Не са ми представени сведения за цитирания.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът вярно и точно отразява дисертационния труд, а именно: заглавието, целта, поставените задачи, приносите на автора, изводите и списъка на публикациите по темата на дисертацията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Дисертационният труд отговаря напълно на изискванията за разработването на подобен вид научно изследване и в тази връзка нямам критични бележки към автора. Препоръчвам му да продължи работата си по темата и да положи усилия за хабилитиране.

8. Заключение

На основание характеристиките на представения за становище дисертационен труд, с автореферат и публикации към него, давам своята

мотивирана, ясна и еднозначна оценка, че той отговаря на изискванията от Закона за развитие на академичния състав в Република България.

Това ми дава основание категорично да поставя **положителна оценка** и ще гласувам „**За**“ присъждане на **Мирела Владова Владимирова-Димитрова** на **образователна и научна степен „доктор“** в област на висшето образование **3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност „Политология“**.

30.07.2025 г.
гр. София

Подпис: доц. д-р
(Вася Василев)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

STANDPOINT

from **Associate Professor Vasya Lyubenov Vasilev**,
Rakovski National Defence College,
No. 93697 in the Register for scientific activity in Republic Bulgaria
<https://cris.nacid.bg/public/scientist-preview/69896>,
No. 69896 in the Register for academic positions and dissertations in NACID
<https://ras.nacid.bg/dissertation-preview/69896>,
ORCID: 0000-0002-1772-4692,
Area of higher education 9. "Security and Defense",
Professional field 9.1. "National Security",
Scientific specialty 05.12.02. "Military-political problems of security",

Subject: dissertation for the award of the educational and scientific degree **PhD** in the field of higher education 3. "Social, Economic and Legal Sciences", professional field 3.3. Political Sciences, *scientific specialty "Political Science"*.

Author of the dissertation : *Mirela Vladova Vladimirova-Dimitrova*

Topic of the dissertation : *"The concept of the Serbian world - political and ideological reflexes in the Western Balkans (on the example of Bosnia and Herzegovina and Montenegro)"*

Reason for submitting the opinion: *participation in the scientific jury for the defence of the dissertation, according to Order No. 1829/25.06.2025 of the Rector of the UNWE.*

1. Information about the dissertation candidate

The dissertation candidate studied under the doctoral program at the Department of Political Science, Faculty of International Economics and Politics of the UNWE in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.3. Political science, scientific specialty "Political Science", according to the order of the Rector of the UNWE No. 986/12.04.2022. The training was carried out in a regular form during the period 22.03.2022 - 22.03.2025.

2. General characteristics of the dissertation work

The dissertation submitted for opinion is structured in an introduction, three chapters, conclusion, list of abbreviations, list of tables and figures, used and cited literature and appendices, in a total volume of 311 pages. The main text is developed on 240 pages, including 5 tables and 1 figure.

The concept of the “Serbian World” is a relatively new ideological framework that has gained popularity since 2020, and is promoted primarily by Serbian nationalist and patriotic circles. It is used as a political tool to unite the Serbian diaspora, especially in the Western Balkans, to protect Serbian interests and exert cultural and political influence.

In Bosnia and Herzegovina, especially among Bosniaks and Croats, the concept is seen as a threat to the country's stability, as it is associated with the separatist ambitions of the entity Republika Srpska. In Montenegro, where there is a significant Serb community, the idea has caused political tensions between pro-Western and pro-Serb forces. In Kosovo, it is interpreted as an attempt to undermine Kosovo's sovereignty.

To implement it, Serbia uses economic instruments (investments, aid) to support Serbian communities in the region. Cultural and church institutions, mainly the Serbian Orthodox Church, play a key role in popularizing the idea.

The EU views with suspicion any manifestations of a “Serbian World” as a possible threat to the stability of the Western Balkans and views the concept as an obstacle to the European integration of Serbia and the region.

The concept of the “Serbian World” remains **relevant** and is a major factor in Serbian foreign policy and nationalist propaganda. It is not only a means of unification, but also a source of tension in the multiethnic states of the Balkans. Although not as aggressive as the "Russian World", the "Serbian World" poses challenges to regional stability and Euro-Atlantic integration in the Western Balkans.

The goal and the tasks arising from the research are formulated precisely, clearly, and are appropriate and feasible. **The assumptions and limitations** are correct and do not affect the quality of the development.

The object, subject, main thesis, and research hypotheses are specifically defined, implying a logic of exposition and a purposeful scientific approach to verifying the results.

The dissertation uses a mixed **methodology**, including **methods** from different scientific fields, allowing for the achievement of consistency of results and practical applicability.

The doctoral student has studied and used 215 **scientific literary sources** in Bulgarian, Serbian, Russian and English. This shows that the research was carried out with a broad view of the state of the problem.

3. Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results

A careful reading of Mirela Vladimirova-Dimitrova's dissertation gives me reason for the following assessments:

- The research is dedicated to a current and significant problem for theory and practice; carried out at a good theoretical level; represents an independent author's product; meets the accepted standards for dissertation work;

- A variety of theoretical and empirical approaches and **methods were used**: historical approach; in-depth interviews; structural-functional, content and comparative analysis. The overall scientific effort of the doctoral student is also the result of using the possibilities of classical research methods: qualitative analysis and synthesis of scientific information, induction and deduction of factual data;

- The set **goal** - to analyse the ideological and political reflections of the concept "Serbian World" - has been successfully achieved;

- The research **tasks** of the dissertation research are adequately formulated and solved in the course of the scientific work.

In this sense, I consider the obtained scientific-theoretical and practical-applied results to be sufficiently significant, recognizing their degree of novelty in the direction of enriching knowledge in the subject area. Some of the results also have high practical applicability.

I agree with the obtained scientific results, which I assess as the fruit of the doctoral student's original work and I believe that they are sufficient for the award of the educational and scientific degree of PhD.

4. Evaluation of scientific and applied scientific contributions

By developing the dissertation, the doctoral student claims to achieve scientific-theoretical and practical-applied contributions, which I accept in the manner of their formulation. My opinion is that they fully correspond to the scientific efforts of the dissertation candidate. Scientific-theoretical contributions provide for the expanding of the volume of knowledge in the field of the research conducted and in the thematic area of the dissertation. Practical-applied contributions expand the realization of specific knowledge in the practice of different groups of users. Their effect is more than obvious and the dignity of the work is that this is due to the efforts of the author.

I would like to add that, due to its interdisciplinary nature, the study expands knowledge in several other cognitive areas of science. These are the area of "Security and Defence" with a clear emphasis on its military-political aspects and the theory of foreign policy, enriching the ideas about the military-political tools for implementing the goals of Serbian foreign policy. No less important is the contribution of the dissertation on the model (paradigm) built in it, with the

help of which the emergence, development, reflection, etc. of any concept, vision, strategy or doctrine can be studied.

In their nature and content, the contributions presented by the doctoral student have their own unique character and are characterized by a sufficient degree of credibility.

I accept the contribution of the dissertation work as meeting the requirements for the award of the educational and scientific degree PhD.

5. Evaluation of dissertation publications

Three publications on the topic of the dissertation research have been presented, in which the dissertation candidate is an independent author. I have not been provided with information about any citations.

6. Evaluation of the doctoral thesis (abstract)

The abstract faithfully and accurately reflects the dissertation work, namely: the title, the aim, the tasks set, the author's contributions, the conclusions and the list of publications on the topic of the dissertation.

7. Critical notes, recommendations and questions

The dissertation fully meets the requirements for the development of this type of scientific research and in this regard I have no critical remarks towards the author. I recommend that he continue his work on the topic and make efforts for habilitation.

8. Conclusion

Based on the characteristics of the dissertation submitted for opinion, with an abstract and publications to it, I give my motivated, clear and unambiguous assessment that it meets the requirements of the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

This gives me every reason to offer a strongly **positive assessment** and I will vote **“Yes”** for the award of **Mirela Vladova Vladimirova-Dimitrova** of **the educational and scientific degree of PhD in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.3. Political sciences, scientific specialty “Political Science”**.

30.07.2025
Sofia

Signature: Assoc. Prof., PhD
(Vasya Vassilev)